

Arbeidstilsynet

VÅR DATO
15.07.2013

VÅR REFERANSE
2013/10905 138563/2013

1

VÅR SAKSBEHANDLER
Tonje Faanes tlf 970 67 266

Arbeidsdepartementet
Postboks 8019 Dep.
0030 Oslo

VEDRØRENDE HØRING OM FORSLAG TIL LOVFESTING AV RETT TIL BRUKERSTYRT PERSONLIG ASSISTANSE (BPA)

Det vises til e-postkorrespondanse av 10. juli 2013 med Ingrid Nakken vedrørende høring om forslag til lovfesting av rett til brukerstyrt personlig assistanse. Høringsfristen er 1. august 2013. Nedenfor følger Arbeidstilsynets innspill og merknader til forslaget.

Innspill til høring – forslag til lovfesting av rett til brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Det vises til forslag om endringer i pasient- og brukerrettighetsloven mottatt 22. mars 2013 fra helse- og omsorgsdepartementet. Forslaget innebærer en rett til å kunne få praktisk bistand og opplæring etter helse- og omsorgstjenesteloven organisert som brukerstyrt personlig assistanse (heretter BPA).

BPA innebærer som hovedregel at brukeren selv er arbeidsleder for sine personlige assistenter. Bruker kan således innenfor rammen av vedtaket avgjøre hva assistentens oppgaver skal være, og til hvilke tider assistansen skal ytes. BPA omfatter også brukere som ikke kan ivareta brukerstyringen selv.

Arbeidstilsynet har ingen merknader til det materielle innhold i forslaget. Imidlertid ser vi at ordningen reiser flere arbeidsrettslige problemstillinger som savnes drøftet i høringsnotatet. Slik ordningen er tenkt, stiller Arbeidstilsynet spørsmål ved hvilket vern arbeidstakeren (assistenten) har, både når det gjelder de offentligrettslige og privatrettslige bestemmelsene i arbeidsmiljøregelverket, herunder hvordan lovforslaget kan påvirke arbeidsmiljøet for arbeidstakerne. Sentralt for arbeidstakers arbeidsmiljø er blant annet hvilken tilknytning arbeidstaker har til arbeidsgiver og bruker.

Aktuelle arbeidsmiljøproblemstillinger:

- ***Kommunen eller andre aktører som arbeidsgivere***

I henhold til høringsnotatet avgjør kommunen selv om det er denne eller andre aktører som skal ha arbeidsgiveransvaret for assistentene. Det innebærer at både kommune, privat aktør eller bruker selv i prinsippet kan være arbeidsgiver for assistentene. Arbeidstilsynet har gjennom tilsyn erfart at andre aktører enn kommunen ofte har ulik kompetanse og kunnskap om

arbeidsgivers plikter etter arbeidsmiljøregelverket. Det fremgår ikke av høringsnotatet hvorvidt det skal stilles krav til private aktører som skal yte BPA. Det stilles derfor spørsmål ved om det kan være hensiktsmessig at det er et kriterium for at andre enn kommunen skal ha arbeidsgiveransvar, at kommunen vurderer om aktuell aktør innehar den kompetanse det forutsettes at en arbeidsgiver skal ha, herunder at aktøren har tilstrekkelig kunnskap om helse, miljø og sikkerhet.

Videre fremgår det av høringsnotatet side 25 at BPA stiller noen annerledes krav til arbeidsgiveransvaret. Arbeidstilsynet stiller spørsmål ved hva som ligger i dette, og viser til at det må være tydelig hvem som har arbeidsgiveransvaret, og at dette må etterleves i tråd med arbeidsmiljøregelverket.

- ***Arbeidsleders arbeidsgiverfunksjoner***

Det fremgår av høringsnotatet at bruker skal være arbeidsleder for assistentene, og at denne, innenfor rammen av vedtaket, kan bestemme hva assistentens oppgaver skal være, og til hvilke tider assistansen skal ytes. Dette innebærer at brukeren kan utøve sentrale arbeidsgiverfunksjoner ovenfor assistentene. Slik Arbeidstilsynet vurderer det, kan dette utløse flere arbeidsrettslige implikasjoner, all den tid arbeidsleder ikke er ansatt hos arbeidsgiver (kommunen eller annen aktør). Arbeidstilsynet stiller spørsmål ved hvordan en arbeidsgiver kan ivareta arbeidstakers arbeidsmiljø når arbeidsleder, som ikke er underlagt arbeidsgivers styringsrett, skal ivareta sentrale arbeidsgiverfunksjoner. Arbeidstilsynet stiller videre spørsmål ved hvorvidt arbeidsgiver kan pålegge arbeidsleder å håndtere eventuelle arbeidsmiljøproblemer, ha opplæring i hvilke krav arbeidsmiljøloven stiller til arbeidsmiljøet og opplæring i arbeidstidsbestemmelsene, når denne ikke er underlagt styringsretten. Dette utleder et spørsmål ved hvordan kommunen, eller annen aktør, kan sørge for et fullt forsvarlig arbeidsmiljø for arbeidstakerne. Disse spørsmål er ikke belyst gjennom høringsnotatet.

- ***Arbeidsleders kunnskap og innsikt om krav til arbeidsmiljøet***

Det må stilles krav til opplæring av arbeidsleder for at denne skal kunne ivareta relevante arbeidsgiverfunksjoner. Arbeidsleder må videre være egnet til å ivareta de arbeidsgiverfunksjonene som er tillagt rollen, og som kommunen eller privat aktør ikke ivaretar. All den tid bruker skal være arbeidsleder, bør retten til BPA være betinget av at denne kan ivareta disse funksjonene. Arbeidstilsynet stiller derfor spørsmål ved om det vil være adgang til å sette vilkår ved vedtak om BPA, og om muligheten for å trekke dette tilbake.

All den tid arbeidstakerne er ufaglærte, kan det være grunn til å stille ekstra krav til opplæring av arbeidsleder når det gjelder hvilke risikoforhold som gjør seg gjeldende i arbeidet mv.

Arbeidstilsynet erfarer at det visse utfordringer knyttet til BPA når det gjelder arbeidstakernes arbeidstid. Det fremgår av forslaget at arbeidsleder kan fastsette arbeidstiden innenfor vedtakets rammer. Arbeidstiden må imidlertid være i samsvar med rammene i arbeidstidskapitlet i arbeidsmiljøloven. For å sikre at arbeidstidsbestemmelsene overholdes, kreves opplæring av arbeidslederne, og kontroll og oppfølging av arbeidsgiver. Arbeidstakernes arbeidstidsordning er ikke drøftet i høringsnotatet.

Med hilsen
Direktoratet for arbeidstilsynet

Gry Singsaas
avdelingsdirektør, Lov og regelverk
(sign.)

Tonje Faanes
seniorrådgiver
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Arbeidstilsynet og har derfor ingen signatur.